

Nieuwe wet vraagt om schoolbrede professionalisering

Werk maken van

Pro-actief schoolveiligheidsbeleid als docent, team en directie vorm geven, vraagt om professionalisering op alle lagen. De overheid zegt ‘wat’ u moet doen, u bepaalt het ‘hoe’. Werk opbrengstbewust aan sociale veiligheid en borg het in kwaliteitszorg, personeelsbeleid, pedagogische aanpak en schoolontwikkeling.

Professionalisering van alle factoren in en rond de school voor sociale veiligheid. Iedereen doet er toe!

Per 1 augustus zijn scholen in het voortgezet onderwijs en ook primair onderwijs – als gevolg van een aanpassing van de onderwijswetten – verplicht zorg te dragen voor een veilige school. Door de wetswijziging moeten scholen aan een inspanningsverplichting voldoen om een actief veiligheidsbeleid te voeren. Ook moet het effect van een veiligheidsbeleid periodiek gemonitord worden en tenminste één persoon moet het anti-pestbeleid coördineren en fungeren als vast aanspreekpunt in het kader van pesten. De onderwijsinspectie heeft de taak om toe te zien op naleving van de wettelijke verplichtingen.

Een veilige omgeving bieden vraagt om een proactieve houding van de schoolleiding en docenten en andere actoren

Verplichting

Scholen krijgen de taak om aan een inspanningsverplichting te voldoen en er zorg voor te dragen dat het papieren veiligheidsbeleid wordt omgezet in de praktijk. De verplichting bestaat uit het ontwikkelen van een set samenhangende maatregelen, gericht op preventie en het afhandelen van incidenten. Dit beleid dient gevormd te worden met alle betrokkenen van de school en verankerd te worden in de dagelijkse praktijk. In het kader van pesten wordt scholen geadviseerd een anti-pestmethode te kiezen in de geest van de sociaal pedagogische visie van de school.

Monitoring

Monitoring moet zicht geven op drie soorten vragen: Vragen naar het vóórkomen van incidenten op school, vragen over de veiligheidsbeleving van leerlingen en over het welbevinden van leerlingen. Een school is een levend organisme en er zullen voortdurend praktijksituaties zijn die veranderen. Het is voor scholen belangrijk om een monitorinstrument te kiezen dat past bij de school en een actueel en vooral representatief beeld geeft van de veiligheidsbeleving van de leerlingen.

Uitvoering

Sociale veiligheid gaat niet alleen over beleid en uitvoering, het stellen van regels en de uitvoering. Het gaat vooral ook over h^oe het wordt uitgevoerd. De overheid bepaalt ‘wat’ er moet gebeuren, scholen en schoolbesturen gaan over de vormgeving van het veiligheidsbeleid, het hoe. Borgen van sociale veiligheid houdt in dat de school datgene doet wat nodig is om structureel te werken aan het bevorderen van een veilig schoolklimaat, zoals het

sociale veiligheid

voorbereid zijn op en het voorkomen van mogelijke onveilige situaties en incidenten en die zo veel mogelijk te voorkomen.

Proactief

Leerlingen en personeel een veilige omgeving bieden vraagt echter meer dan alleen het bezitten van papieren plannen en protocollen. Het vraagt om een proactieve houding van de schoolleiding en docenten en andere actoren. Zorgen voor een veilig klimaat is een doorlopend proces, dan is het essentieel dat men ervaringen kan delen en samen de gevolgde procedures kan bespreken met zowel collega's, leerlingen als ouder.

Cultuur

Er zijn verschillende perspectieven op wat een lerende organisatie is. Het is goed om als school helder te hebben welk perspectief het best passend is bij het sociale veiligheidsbeleid. Emoties, gevoelens, sentimenten, persoonlijke betrokkenheid en het gedrag van mensen dat hieruit voortkomt, laten zich niet gemakkelijk beheersen. Culturen in organisaties als scholen, ontstaan vaak onbewust. Het is belangrijk om inzicht te krijgen in de werkcultuur van een team rondom sociale veiligheid en deze positief te kunnen beïnvloeden.

Gedrag

Persoonlijke en pedagogische waarden van docenten en schoolleiders bepalen hoe op gedrag van leerlingen wordt gereageerd en zijn dus van grote invloed op het schoolklimaat. Het gedrag van een schoolleider is voorbeeldgedrag voor het team en het gedrag van de leerkracht voor leerlingen. Dit vraagt om een schoolbrede aanpak van gedeelde waarden en normen en afstemming over hoe dit vorm krijgt in het handelen van alle medewerkers. Hetzelfde geldt voor hoe je bijvoorbeeld omgaat met situaties die raken aan radicalisering. De maatschappij verandert voortdurend en onderwijsprofessionals moeten daarin mee kunnen groeien. Zij hebben ruimte nodig voor professionalisering, samenwerking en afstemming.

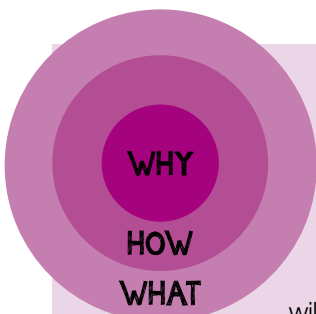
Door deze ruimte te creëren legt de schoolleiding de verbinding tussen formele kaders en een sociaal veilig schoolklimaat.

Pesten

Pesten is een groepsverschijnsel. Voor sommige leerlingen maken pesterijen de school tot 'a jungle out there'. Overleven in die jungle kost veel energie, dan blijft er minder over voor groei, ontwikkeling, leren. De scholen moeten pesten op een effectieve wijze tegen gaan. Alle jongeren hebben recht op een onbezorgde schooltijd die in het teken staat van ontwikkelen, ontdekken en leren. Jongeren kunnen pas leren in een omgeving waar goed met elkaar wordt omgegaan, waar ze leren elkaar te respecteren. De ongreepbaarheid van het fenomeen pesten maakt de aanpak des te moeilijker. Pesten staat hoog op de agenda van scholen en politiek. Ernstige incidenten gerelateerd aan pesten zorgen ervoor dat steeds vaker de vraag gesteld wordt hoe het kan dat er op een school structureel gepest werd zonder dat daar actie op volgde. Gesprekken over pesten worden fundamenteeler en gaan over de vraag welke

Pesten staat hoog op de agenda van scholen en politiek

ONDERSTEUNING APS

Het APS kan trainingen verzorgen en adviseren bij professionaliseringstrajecten op bestuurs-, school-, team en individueel docentenniveau.

WHY?

- Welke visie willen we ontwikkelen, welke doelstellingen willen we halen?
- Willen we beleid maken dat niet alleen is gebaseerd op incidenten?
- Welke prioriteiten willen wij stellen voor sociale veiligheid op onze school?
- Welke sociaal pedagogische visie willen we als school uitdragen?

HOW?

- Hoe wordt onze pedagogische aanpak ingebed in onze schoolontwikkeling?
- Hoe maken wij werk van pedagogisch en waardengestuurd leiderschap van zowel docenten als schoolleiding?
- Hoe kunnen collega's elkaar ondersteunen bij grensoverschrijdend gedrag of onveilige situaties en ondersteunen collega's elkaar bij grensoverschrijdend gedrag of onveilige situaties?
- Hoe integreren we sociale veiligheid in de cycli van school- en curriculumontwikkeling, kwaliteitszorg, personeelsbeleid en leerlingzorg?
- Hoe worden ouders betrokken bij de sociale veiligheid?
- Hoe brengen we processen in kaart? (sleutelrollen, taken, verantwoordelijkheden, besluitvorming, monitoring, sturing, controle)
- Hoe creëren we draagvlak, draagkracht en communiceren we daarover?
- Hoe dragen we gedeelde waarden en normen systematisch uit in schoolpraktijk en klassenpraktijk?
- Hoe reflecteren we op het eigen pedagogisch handelen?
- Hoe is onze pedagogische aanpak voor lastige leerlingen?
- Hoe organiseren we de coördinatie en het aanspreekpunt voor pesten?

WHAT?

- Opstellen van een veiligheidsplan en pr-actief blijven doorontwikkele.

- Curriculum ontwikkelen voor sociale veiligheid, passend in het bestaande schoolbeleid.
- Werk maken van voortdurende pendel tussen visie, missie, koers en dagelijkse praktijk.
- Werk maken van een doorlopende curriculumanalyse op alle lagen (bestuur, directie, team, docent, leerling).
- Werken met intervisiemethodes, collegiale consultatie, casusbesprekingen.
- Functioneringsgesprekken voeren waar het onderwerp sociale veiligheid onderdeel van vormt als onderdeel van personeelsbeleid.
- Veiligheidsbeleving monitoren, effectiviteit en efficiëntie van maatregelen en voorzieningen meten.
- Cyclisch proces voor schoolveiligheidsbeleid op schoolniveau opzetten.
- Paragraaf over sociale veiligheid in de schoolgids actualiseren passend bij de visie van de school.
- Leerlingbesprekingen van o.a. lastige leerlingen passend bij een schoolbrede, pedagogische visie als onderdeel van leerlingzorg.
- Schooleigen anti-pest aanpak vorm geven.
- Kennis over juridische kaders van pesten.
- Toepassen van praktische handreikingen om pestgedrag op school en in de klas te voorkomen en te beperken.
- Leerlingen weerbaar maken tegen pesten.
- Kiezen van een antipestmethode op basis van de pedagogische visie van de school.
- Deskundigheidsbevordering coördinator sociale veiligheid, anti pestbeleid.
- Gesprekstechnieken om de veiligheidsbeleving en welbevinden van leerlingen boven tafel te krijgen.
- Nieuw Model Veiligheidsplan en de digitale handreiking 'Samen werken aan sociale veiligheid op school' gebruiken

Meer informatie:

Dimph Rubbens, d.rubbens@aps.nl, 0625051950
www.aps.nl/voortgezet-onderwijs/sociale-veiligheid/
www.schoolenveiligheid.nl

plek het voorkomen en tegengaan van pesten heeft binnen de pedagogische taak van de school. Veel scholen doen wel iets aan het tegengaan van pesten in de vorm van voorlichtingslessen, ouderavonden, methodes of programma's. Het is desondanks een

grote opgave om in en rond de lessen aandacht te hebben voor het welzijn en de ontwikkeling van individuele (zorg)leerlingen, voor het groepsproces, voor het contact met ouders en bovendien voor het contact met collega's. ■